

BIBLIOTECA

Novedades - Novetats

Nadal

Malcol Bird y Alan Dart. **Manual de la Navidad.** Ediciones Anaya. 1986. Traducción al castellano por Juan Manuel Ibeas. Cartoné. 96 págs. 1.484 ptas. Una obra amable, de gran difusión en Inglaterra, muy bien ilustrada a todo color, que reúne datos e ideas para la preparación y celebración de la Navidad en familia. Su contenido es muy amplio, ya que comprende desde unas ideas generales sobre la Navidad y su significado, hasta modas, disfraces navideños, comidas, diversiones y juegos, ornamentación de la casa y del árbol. Termina con un resumen de las celebraciones navideñas en distintos países.

Cartoné. Con un piano electrónico, cromático con extensión de una octava. 1.500 ptas. Curioso libro musical que permite con notación o por el sistema de colores interpretar las canciones de navidad más conocidas. Ilustraciones infantiles muy apropiadas y un sis-

tema muy ingenioso para que las páginas una vez vueltas queden sobre el teclado como en un piano de verdad.

Política

Manuel Fraga Iribarne. **España bloqueada. Cómo superar la crisis lejos de las utopías socialistas.** Editorial Planeta 1986. 226 págs. Rta. 850 ptas. Este libro, de los más de cincuenta escritos por Manuel Fraga, llega en un momento en el que la personalidad del político de AP ha acaparado la atención de todos los medios de comunicación y de las entrevistas ofrecidas por la clase política. Constituye todo un examen de la economía española, de la política exterior y de las instituciones, con propuestas para superar las dificultades. El prólogo del propio autor está fechado el 23 de noviembre de 1986.

Nadal

Pianolibro. **Y que bien suenan tus canciones.** Plaza y Janés. 1986. 6 canciones de Navidad.

Obres de Francesc Eiximenis

Eiximenis. **Dotzè llibre del Crèstia II, 1.** Publicació del Col·legi Universitari de Girona i de la Diputació de Girona. 1986. 518 págs. Tela. 4.500 ptes, per subscripció, 3.500 ptes. És aquest el primer llibre que es publica de l'obra completa del filòsof i escriptor gironí del segle XIV-XV, Francesc Eiximenis. La bona entesa entre el Col·legi Universitari de Girona i la Diputació de Girona ha donat aquest primer fruit que, segons està projectat, serà continuat per altres fins arribar a completar l'o-

bra escrita d'Eiximenis l'any 2008. Seguiran Dotzè Llibre I, 1; Dotzè Llibre II, 2 i, també, Vida de Jesucrist, Tercer Llibre del Cristià, Llibre dels Àngels, Primer Llibre del Cristià, Segon Llibre del Cristià. Conjuntament, amb la publicació d'aquesta obra monumental entraran en funcionament l'Institut Universitari Francesc Eiximenis de Cultura Medieval, amb una comissió editora de l'obra, i l'Institut Universitari de Llengua i Cultura Catalana, emmarcat dintre el Col·legi Universitari de Girona. El volum, molt ben editat per Gràfiques Delfos, es presentà en un acte acadèmic a la Casa de

Cultura Bisbe Lorenzana. La preparació d'aquest volum l'han realitzada Curt Wittlin, Arseni Pacheco, Jill Webster, J.M. Pujol, Josefina Figuls, Bernat Joan i August Bover. Presideix la comissió editora Modest Prats.

Amb la iniciació d'aquesta importantíssima tasca editorial, que necessitarà el pas de molts anys per veure's coronada, s'oferirà als investigadors i estudiosos dels segles XIV i XV tot el conjunt —en part inèdit o exhaurit— que conforma l'obra de Francesc Eiximenis. Cal agrair al Col·legi Universitari de Girona i a la Diputació gironina aquesta valenta decisió.

El Tapís de la Creació de la Catedral de Girona

Dintre de breus dies es farà la presentació del nou llibre de Pere de Palol sobre el Tapís de la Creació de la Catedral de Girona. Forma part de la Col·lecció Artestudi (nº S-2 de la 2ª Època Medieval). Edita Fundació Enciclopèdia Catalana i Institut d'Estudis Gironins. Edicions Proa 1986. 172 págs. Tela. 4.600 ptes.

Hem tingut la sort de rebre una primícia d'aquest nou llibre extraordinari que, de la mà mestra de Pere de Palol, ens ofereix un estudi exhaustiu no tan sols del tapís i de tots els seus elements, sinó de la seva vinculació amb altres obres coetànies que mantenen certa relació amb la joia que es conserva en el Museu Catedralici de Girona.

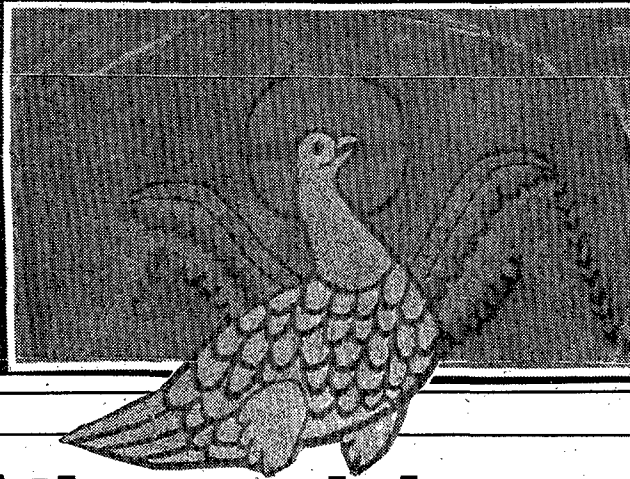
L'estudi ens arriba acompanyat d'una informació gràfica a tot color que comprèn totes les parcel·les del tapís, des del Pantocràtor fins al darrer detall epigràfic.

L'obra de Palol, que és el fruit de trenta anys de treball, recull, també, les investigacions d'altres historiadors gironins que sentiren, com l'autor, l'atracció vers a una de les peces més importants de l'art català medieval.

No hi ha dubte que la bibliografia gironina s'està enriquint, darrerament, d'una forma important i envejable. I que l'atenció als tresors catedralicis, avalats per una sàvia iniciativa capítular, va prenent cos, com es veurà ben aviat, amb un altre llibre monumental sobre els Vitralls de la Catedral gironina.

PERE DE PALOL

EL TAPÍS DE LA CREACIÓ DE LA CATEDRAL DE GIRONA

Literatura gironina sobre temàtica nadalenca

Amb la publicació, diumenge passat, de la nota bibliogràfica sobre la «Relación de públicos regocijos», impresa a Girona, l'any 1846, amb motiu del casament de la Reina Isabel II d'Espanya, vàrem cloure l'estudi lleuger que estàvem fent sobre els llibres impresos a Girona en la primera meitat del segle XIX. Passades les festes de Nadal, Cap d'Any i Reis, retornarem al tema amb la divulgació de diferents obres característiques de la segona meitat del segle passat. Mentrestant, ens ha semblat interessant donar una solució de continuïtat entre els llibres que fan història en les arts gràfiques gironines, apropant-nos al tema nadalenca i oferint algunes mostres del que escribiren sobre aquest tema diferents autors gironins.

Llegiu, si us plau, aquest fragment sobre els pessebres que es troba en l'obra de Gibert «Girona. Petita història de la ciutat i de les seves tradicions i folklores»:

«Avui comença en les visites als pessebres, alguns dels quals eren veritables composicions artístiques, i sempre la mostra d'una devoció i d'un esperit genuïnament gironins. Ja des del dia de Santa Llúcia s'havia anat a la Vall de Sant Daniel o per les altures de Palau-sacosta a buscar la molsa, els gallerans, els brucs i les atzavares, i el suro pelegrí que havien de servir per a la instal·lació del pessebre. Les figuretes es guardaven cada any, o bé s'anaven a comprar a casa del senyor

Perfet (vers 1860) al «puesto» del «sabater pudent», sota les voltes de la plaça del Vi (vers 1880), i a ca la «Havanera» del carrer de Ciutadans (vers 1900). El primer quart del present segle en venien també a Can Geli, a Can Murtra i a d'altres cases.

Per al pessebre eren forçosament necessaris els següents elements: sorra, molsa suro pelegrí, bruc, atzavares i gallerans, i a més un troç de mirall o de «paper de plata», d'aquell d'embolicar la xocolata, per fer un riu o un estany. De figures, a més de les evangèliques, eren del tot imprescindibles els àngels anunciadors, els reis i el sopar dels pastors. A cap pessebre no podien mancar tampoc les cases de suro enfarinades, el molí, els pallers catalans, el caçador amb l'escopeta de plom, el caganer amb barretina vermella, l'home carregat amb un feix de llenya, el pastor i el rabadà que fan bullir l'olla, la dona que dona de menjar a les tites, la que renta al riu, l'ase carregat i els xais, porcs negres, ànecs i galls amb cos de fang i potes de filferro, i els gossos, gats i conills de fang sol.

Els pessebres d'alguna pretensió donaven motiu a una visita per part dels gironins que era de rigor que es fes en aquestes festes. Aquests pessebres, ja fets amb més enginy i manya, es procurava variar-los cada any sense que mai no hi manqués, però, el rierol ni els camins que la sorra dibuixava ni els greiolets indispensables per il·luminar-los els dies que s'ensenyaven, que so-

lien ésser els dijous i dies festius.

Entre els pessebres que gaudien de més anomenada des del darrer quart del segle passat, cal esmentar: el de l'advocat Vinyes (vers 1890), el de la Fundació Planes (vers 1870), el de Ca l'Escolà (vers 1875), el de Can Betla (vers 1880), el del banquer Montsalvatge (vers 1890), el d'en Poch Bagulaire (vers 1910), el d'en Llapart matalasser (vers 1910), el d'en Vinyes ganiveter (vers 1912), etc., a més dels conventuals. També cal recordar el d'un barber establert a la baixada del Pont de Pedra que, per allà el 1914, exhibia una figureta portant una minúscula manguera, amb la qual ruixava el badoc que romania massa temps al local, i que, pagant cinc cèntims, feia rodar el molí...».

Sense sortir del tema dels pessebres, oferim tot seguit el que en deia M. Carles de Bolós en un dels seus «Ángulos de la Ciudad» (concretament el 28 de desembre de 1943):

«El pessebre es un artificio, pero esto no tiene nada de particular; también lo son la pintura, la escultura y la poesía; un artificio. Más, por distintos conceptos el pessebre es un artificio ejemplar. Desde un aspecto trascendente, la ejemplaridad del pessebre consiste en ser la plasmación de un misterio al alcance de nuestra vista tan corta. Pero hay una ejemplaridad de orden más humano en la que pocos se fijan y es la de ser el retablo de la Paz; y no por casualidad, ya que la casualidad no se explica ante un

hecho tan unánime.

La variedad en la concepción y realización de los pessebres es casi infinita; acaso no se hayan visto nunca dos pessebres iguales. Y, sin embargo, en todos ellos hay ciertos elementos comunes, algunos de ellos por imperativo de su misma esencia y otros por un curioso consenso tácito.

Entre éstos es digno de atención el constante ambiente de paz que el retablo respira. Jamás se han visto escenas violentas en el pessebre. Parece como si el canto triunfal de paz que la noche del natalicio entonaron los ángeles, resonase todavía a veinte siglos de distancia e influenciara la ingenua habilidad de los constructores. Porque en el pessebre no aparecen nunca rayos ni truenos, ni tormentas ni catástrofes: el paisaje del pessebre es un paisaje equilibrado y bien administrado, con un poquito de cada cosa...

(I acaba l'article) ¿Hase visto nunca una tan íntegra visión de paz y buena convivencia? Hé ahí, pués, una elocuente lección práctica, provechosa y útil de la que los hombres de carne y hueso tenemos mucho que aprender».

Per acabar, copiem un fragment escrit per Joaquim Pla i Cargol en un dels opúsculs que publicava com a felicitació de Nadal en els anys 1954 al 1975. Concretament, de la publicació de l'any 1956, dedicada als pessebres. Diu així:

«El primer pessebre». San

Francisco de Asís, el santo admirable, con su efusión religiosa tan ardiente, delicada y mística, produjo, sin proponérselo concretamente, una notabilísima innovación en la representación sensible del Nacimiento del Salvador... A fines de 1223, exultante su espíritu por haber aprobado el Papa Honorio III la regla a la cual se sujetaría la Orden creada por el santo, decidió celebrar la Navidad de aquel año bajo una forma nueva y entusiasta, que esteroriza el contenido de su alma sencilla. Para dar la debida forma a su pensamiento, San Francisco escogió una cueva que existía en la montaña de Greccio, cerca del convento de Montecolombo, en la Umbría italiana. En dicho convento comunicó su plan a su amigo Giovanni Vellita y el resultado de su proyecto fue el que se colocara un pessebre lleno de heno en aquella cueva de Greccio y, junto a dicho pessebre, un asno y un buey, de manera parecida a la que había en Belén en la cueva donde nació el Salvador, según el testimonio de los evangelistas. Allí, en la noche de navidad, celebróse la misa, sirviendo de altar el pessebre y asistieron a ella varios frailes, así como muchos vecinos de la comarca que llevaron antorchas encendidas para alumbrar aquel lugar y ambientarlo convenientemente».

Tres autors, tres estils ben diferents i un denominador comú: la devoció de tots ells pel pessebre i pel que representa popular i espiritualment.

JOAQUIM PLA i DALMAU